

Maja Kelić
**OVLADAVANJE
 ČITANJEM:
 PRIRUČNIK ZA
 LOGOPEDE, UČITELJE
 I RODITELJE**

Naklada Slap, Jastrebarsko,
 2024., 176 str.

Knjiga je objavljena u lipnju 2024. godine u Nakladi Slap, a autorica Maja Kelić profesorica je logopedije koja se u svojem stručnom radu poglavito bavi jezičnim razvojem i poremećajima te ovladavanjem čitanja i disleksijom. Ovaj priručnik za logopede, učitelje i roditelje donosi teorijska uporišta o čitanju, o razvoju i svladavanju te vještine, ali i konkretne vježbe i zadatke koji se nalaze u drugom radnom dijelu knjige i mogu se rješavati nakon aktivnosti čitanja. Autorica na samom početku knjige navodi kako je čitanje vještina koja u suvremenom svijetu uvelike određuje opstanak pojedinca u društvu, ali i čovječanstva u cjelini. Govori o stjecanju čitalačkih vještina tijekom uključenosti djece u obrazovni sustav te o teškoćama čitanja s kojima se djeca i mladi pri tome susreću pa im je često u ovladavanju čitanja potrebna pomoć roditelja, učitelja i drugih stručnjaka. Navodi se kako čitanju možemo pristupiti na različite načine, a posebno se ovdje ističe pristup iz logopedске perspektive. Nadalje, u knjizi se objašnjavaju modeli razvoja čitanja. Prvi je Model Ute Frith iz 1986. godine koji se sastoji od logografske faze, tj. prepoznavanja čitavih riječi kao simbola, alfabetske faze koja uključuje razumijevanje veze slovo-glas i ortografske faze kao razvoja tečnog čitanja. Ovladavanje čitanjem dovodi do fonološke svjesnosti, navodi autorica. Drugi model koji se spominje je Model Jeanne S. Call koji se sastoji od pet faza te se o njemu govori na 17. stranici knjige. Zanimljivost koja se ovdje spominje jest *pseudočitanje ili izranjajuća pismenost* kao prvi stadij u razvoju pismenosti u kojem dijete još ne čita, ali usvaja neke pripremljene sposobnosti za taj

čin. Nadalje, autorica govori o neraskidivoj vezi jezika i čitanja, odnosno jezičnih vještina čitatelja koje su usko povezane s ovladavanjem čitanja. Spominje i radno pamćenje koje omogućava ljudima da zadrže i koriste informacije što je povezano s jezičnom obradom, čitanjem, razumijevanjem, s rješavanjem problema i slično. Također, fonološki sustav može se razvijati proširivanjem opsega radnog pamćenja što znači da je važno igrati igre riječima, uvježbavati riječi, ponavljati ih i slično. U knjizi se objašnjava pojam *mentalni leksikon* koji obuhvaća sve riječi nekog nama poznatog jezika te sve činjenice o njima, a navodi se i uloga metafora, poslovice i frazema u procesu ovladavanja čitanjem i razumijevanja pročitanoga. Čitatelji nadalje mogu pročitati kako čitanje pokreće razvoj sintakse te pisanoga jezika što dovodi do boljeg razumijevanja šireg konteksta koji donosi neka rečenica ili tekst, pa čitatelji mogu nadzirati vlastito razumijevanje i svjesni su procesa čitanja. O poremećaju čitanja- disleksiji, govori se od 32. do 37. stranice. Autorica objašnjava što je disleksija, što ju definira, koji su njezini uzroci, koje teškoće donosi čitateljima, koje su njezine karakteristike te koji su odnosi jezičnih vještina i čitanja u ljudi koji imaju disleksiju. *Prije čitanja* naslov je poglavlja u kojem se govori o načinima uvježbavanja čitanja priče koji dijete pripremaju za njegovo samostalno čitanje što nakon čitanja za dijete predstavlja njegovo osobno postignuće. Autorica navodi načine uvježbavanja: čitanje s odvojenom naglasnim cjelinama, čitanje s upitnicima, traženje pogrešaka u tekstu, čitanje negramatičkih rečenica, predviđanje na temelju konteksta, postavljanje pitanja i drugi. Aktivnosti poslije čitanja koje su opisane u knjizi sastoje se od zadataka za fonološku obradu i fonološko radno pamćenje, za razvijanje tvorbene morfologije, za razvoj tehnike čitanja i razumijevanja. Priče za vježbu nose nazive *Tko je Lirgul Dirgul?*, *Lirgul Dirgul i smočnica mame Perić*, *U selu vrtnih patuljaka* i drugi, a ima ukupno devet priča obogaćenih ilustracijama, zadatcima, tablicama, grafičkim prikazima i interaktivnim sadržajem gdje mali čitatelji koji ovladavaju čitanjem mogu umetati riječi, pronalaziti one nepravilno napisane, prepoznati riječ koja nedostaje, spojiti početke i završetke riječi i slično. Kako se u podnaslovu navodi, knjiga je namijenjena logopedima, učiteljima i roditeljima, ali i svima onima koji se bave čitanjem i poticanjem čitanja i koji rade s djecom i mladima kojima je potrebna pomoć u ovladavanju ovom vještinom. Radni zadatci predstavljeni u knjizi mogu stručnjacima poslužiti kao ideje za osmišljavanje vlastitih zadataka koji će im biti korisni u radu s djecom s teškoćama čitanja stoga je vrlo vrijedna i kao teorijski priručnik i kao inspiracija za nove jezične zadatke.

Snježana Kovačević, prof. i stručni suradnik knjižničar savjetnik,
Osnovna škola Zlatar Bistrica, Zlatar Bistrica, Hrvatska
knjiznica.zlatarbistrica@gmail.com